Gemeente Meppel

Agendapunt:

Vertrouwelijkheid:
Openbaar

Meppel.

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvoorstel nr.
1886040

Onderwerp:
Rekenkameronderzoek Meppel CO_2-neutraal

Voorgesteld besluit:

1. Het rekenkameronderzoek 'Meppel CO_2-neutraal' voor kennisgeving aan te nemen;
2. De conclusies van het rekenkameronderzoek 'Meppel CO_2- neutraal' en de volgende aanbevelingen te onderschrijven:
    1. Bepaal een gezamenlijke route: het 'waartoe' van de monitoring;
    2. Start met de monitoring;
    3. Bepaal relevante indicatoren om de voortgang te monitoren;
    4. Maak binnen een tijdelijke raadswerkgroep energietransitie/ duurzaamheid afspraken over monitoring en informatievoorziening;
    5. Kies als gemeente een actieve rol om netcongestie op te lossen en nodig anderen uit om dat ook te doen;
    6. Blijf inzetten op het betrekken van inwoners en ondernemers;
3. In samenwerking met het college uitvoering te geven aan de aanbevelingen 1 tot en met 4 om tot een gezamenlijke route en monitoring van de ambitie Meppel CO_2-neutraal in 2040 te komen;
4. Het college te verzoeken de aanbevelingen 5 en 6 op te pakken, voor zover dit nog niet het geval is, en de raad te informeren over de huidige inzet hierop.

Inleiding:
De rekenkamer Meppel voert voor de raad onafhankelijk onderzoek uit naar het beleid van de gemeente en het werk van het Meppeler gemeentebestuur. Hierin ondersteunt de rekenkamer de gemeenteraad bij zijn controlerende rol.

De rekenkamer Meppel heeft in 2023 onderzoek gedaan naar de doelstelling van de gemeente Meppel om in 2040 CO_2-neutraal te zijn. Met dit onderzoek wil de rekenkamer de gemeenteraad inzicht geven in de succesfactoren en eventuele belemmeringen bij de aanpak van het energiebeleid. Daarbij is specifiek aandacht voor de vragen wat Meppel kan leren van ervaringen elders en hoe de gemeente succesvol kan zijn om de eigen duurzaamheidsdoelstelling te halen. De nadruk van het onderzoek ligt daarbij op het aanreiken van lessen en adviezen om de aanpak in de nabije toekomst te kunnen versterken. Voor dit onderzoek stond de volgende hoofdvraag centraal: 'Hoe succesvol is het klimaat- en energiebeleid om de ambitie om in 2040 CO_2-neutraal te zijn te kunnen realiseren?'

Beoogd (maatschappelijk) effect

Inzicht krijgen als raad, inwoners en ondernemers in de succesfactoren en belemmeringen om als gemeente Meppel in 2040 CO_2-neutraal te zijn aan de hand van de aanbevelingen van dit rekenkameronderzoek.

Bevindingen (beknopt)

1.1 Beleid

De ambitie om als gemeente Meppel in 2040 CO_2-neutraal te zijn is een hoge maar heldere ambitie waar betrokkenen binnen en buiten de organisatie achter staan. Om dit doel te bereiken zijn concrete stappen geformuleerd in verschillende beleidsstukken zoals de Transitievisie Warmte, het Programma duurzaamheid Meppel 2021-2023 en het bod voor de RES-regio Drenthe.

De gemeente neemt concrete maatregelen die aansluiten bij de ambitie en doelstellingen. Dat gebeurt zowel binnen de eigen directe invloedsfeer (cirkel van controle) als op gebieden waar de gemeente geen directe invloed heeft maar wel een stimulerende, aanjagende, of coördinerende rol pakt (de cirkel van invloed). Echter, een nulmeting en een gezamenlijk beeld van de resterende opgave ontbreekt.

1.2 Uitvoering en resultaten

Ondanks het ontbreken van een nulmeting blijkt de uitstoot van CO_2 door energieverbruik in Meppel af te nemen in lijn met doelstelling van de gemeente. Het ontbreken van structurele monitoring van de energietransitie geeft onvoldoende inzicht in de haalbaarheid van de doelstelling ‘Meppel CO_2-neutraal in 2040’. De beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet in Meppel vormt daarbij een bedreiging voor de voortgang in de lokale energietransitie.

In de Transitievisie Warmte is een concrete planning gemaakt voor het aardgasvrij maken wijken en buurten. In uitwerking hierop worden wijkuitvoeringsplannen opgesteld (Berggierslanden is inmiddels afgerond) en gestart conform de geplande route uit 2019. Op dit vlak kan de gemeente Meppel als koploper gekenmerkt worden. Het behalen van de doelstellingen van opwek van duurzame energie blijft ver achter. De doelstelling om in 2030 lokaal 0,17 TWh elektriciteit op te wekken door middel van 50 hectare zon op daken en maximaal 30 MW aan windmolens is niet binnen bereik.

1.3 Samenwerking en participatie

De gemeente Meppel heeft goede banden met actieve inwoners en organisaties opgebouwd. Dit contact met actieve bewonersinitiatieven in de energietransitie bieden een waardevolle basis. Bij het opstellen van de Transitievisie Warmte en de wijkuitvoeringsplannen lijkt het vanzelfsprekend dat er overlegstructuren zijn en participatie onderdeel hiervan is. Dit lijkt bij andere projecten en activiteiten voor de energietransitie meer ad hoc tot stand te komen. Dit geldt bijvoorbeeld bij bewonersinitiatieven. Zij geven aan behoefte te hebben aan de ontmoeting met andere initiatieven de gemeente. Met woningcorporaties en binnen de RES-regio vindt wel op structurele basis overleg plaats.

1.4 Monitoring en evaluatie
Structurele monitoring van de voortgang van de energietransitie in Meppel vindt niet plaats. Hierdoor ontbreekt het totaaloverzicht. Er ligt een monitoringsinstrument klaar, maar dit is (nog) niet in gebruik genomen; het sluit onvoldoende aan bij de dagelijkse praktijk van de mensen die de monitoringsdata zouden kunnen verzamelen. Via de landelijke tools zoals de Klimaatmonitor en binnen de gemeentelijke organisatie zijn wel data beschikbaar, maar die worden nog niet structureel bij elkaar gebracht. Het informeren van de raad over de voortgang van de energietransitie binnen Meppel gebeurt op projectniveau waardoor ook binnen de raad het totaaloverzicht ontbreekt. De raad heeft nog steeds en steeds meer behoefte aan gedegen monitorings-informatie, en dringt hier op aan. Het nieuwe Programma Duurzaamheid biedt kansen voor de raad om beleid bij te stellen.

Argumenten
1.1 Rekenkameronderzoek wordt aan de raad aangeboden
Het rekenkameronderzoek 'Meppel CO_2-neutraal' wordt rechtstreeks door de rekenkamer aan de raad aangeboden. De rekenkamer rapporteert namelijk aan de gemeenteraad. Het conceptonderzoeksrapport is voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders voor een bestuurlijke reactie. De bestuurlijke reactie van het college, de zogenaamde bestuurlijke hoor en wederhoor, is toegevoegd in het rapport. Tijdens de raadscommissie kunnen er vragen worden gesteld aan de vertegenwoordiger van de rekenkamer Meppel en kan de inhoudelijke bespreking, bijvoorbeeld over de conclusies en aanbevelingen, plaatsvinden met het college. In de raadsvergadering wordt de raad gevraagd een uitspraak te doen over de conclusies en aanbevelingen en hierover een besluit te nemen.

1.2 Uitvoering aanbevelingen is een gezamenlijke opdracht
Rekenkameronderzoeken leveren vaak aanbevelingen op die door het college van B&W opgepakt kunnen worden. Dit geldt echter niet voor alle onderzoeken. Net als vorig jaar levert ook dit onderzoek aanbevelingen op die de raad aanzetten tot het nemen van stappen in samenwerking met het college. De uitvoering hiervan is daarom beoogd in gezamenlijkheid op te pakken.

Bijlagen
- Rekenkameronderzoek 'Meppel CO_2-neutraal'

De agendacommissie d.d. 26 maart 2024,
de griffier, de voorzitter,
W.J. Spoelstra R.T.A. Korteland